

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยมีสภาพของความเป็นพหุสังคมมาตั้งแต่ในอดีต เนื่องจากผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกันภายในชาติ มีความแตกต่างหลากหลายทั้งในมิติของชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม กระบวนการสร้างรัฐชาติ ที่มีแนวคิดพื้นฐานอยู่ที่ความเป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้รัฐต้องการสร้างอัตลักษณ์ที่เป็นหนึ่งเดียวกันของสังคม โดยเชื่อว่าการยึดถืออัตลักษณ์ที่เหมือนกันและการมีวัฒนธรรมเดียวกันจะสามารถสร้างความมั่นคงให้รัฐ( ชิริยุทธ บุญมี ,2546 )

วิธีการที่รัฐใช้ในการสร้างความเป็นเอกภาพของสังคมคือ กระบวนการหล่อหลอมและการควบคุมทิศทางวัฒนธรรม เช่น การห้ามไม่ให้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การกำหนดให้มีการแต่งกายตามแบบสากลนิยม เป็นต้น ซึ่งในเบื้องต้นนโยบายดังกล่าวไม่ได้ถูกต่อต้านจากประชาชน เนื่องจากประชาชนมีความเกรงกลัวอำนาจรัฐ และเชื่อว่าการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐจะทำให้ตนเองได้รับการยอมรับจากสังคมและมีฐานะที่มั่นคงในความเป็นพลเมืองของประเทศ จากการศึกษาประวัติศาสตร์ พบว่า ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระยะเวลายาวนาน ภายใต้ระบอบการปกครองดังกล่าว ผู้ปกครอง ได้แก่ พระมหากษัตริย์ในฐานะสมมติเทพ ถือเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการกำหนดชะตาชีวิตของราษฎรซึ่งมีฐานะเป็นข้าแผ่นดิน นอกจากนี้ การถูกจัดระเบียบทางสังคมด้วยระบบไพร่และทาสทำให้ประชาชนไม่มีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิต (ไชยอนันต์ จันทอานนุรักษ์)

ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2475 คณะราษฎรได้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยคณะราษฎรประกาศหลัก 6 ประการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดิน(กรมยุทธการทหารบก, 2552:5) ได้แก่ หลักเอกราช หลักความสงบ หลักเศรษฐกิจ หลักความเสมอภาค หลักเสรีภาพ และหลักการศึกษา กล่าวได้ว่า ในเบื้องต้นคณะราษฎรพยายามสร้างความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญกับหลักความเสมอภาคและหลักเสรีภาพที่มีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันของประชาชนไทย อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งและการแก่งแย่งอำนาจที่เกิดขึ้นในหมู่ผู้นำ

คณะราษฎรภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทำให้การดำเนินนโยบายดังกล่าวขาดความต่อเนื่องและไม่ประสบความสำเร็จ การเปลี่ยนแปลงการปกครองดังกล่าวจึงไม่ได้ทำให้อำนาจการปกครองอยู่ในมือประชาชน ในทางตรงกันข้ามอำนาจการปกครองอยู่ในมือคนกลุ่มน้อยซึ่งก็คือคณะราษฎรผู้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั่นเอง ในขณะที่กระบวนการสร้างชาตินิยมข้างต้นเป็นกระบวนการที่สร้างการยอมรับความจริงเกี่ยวกับความเป็นชาติว่าเป็นความจริงที่มีเพียงชุดเดียวและเป็นความจริงที่ทุกคนซึ่งเป็นสมาชิกของชาติต้องยอมรับและใช้ในการดำเนินชีวิตเหมือนกัน เช่น การมีภาษาเดียวกัน การมีวัฒนธรรมชุดเดียวกัน โดยวัฒนธรรมที่ยึดถือร่วมกันนี้เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของสังคม ตามนัยยะดังกล่าว ความเชื่อ ค่านิยม ภาษา วัฒนธรรมที่แตกต่างกันเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมากกว่า 78 ปี แต่อำนาจในการปกครองที่แท้จริงไม่ได้อยู่ในมือของประชาชน ประชาชนจำนวนมากยังไม่เข้าใจในสาระที่แท้จริงของการปกครองแบบประชาธิปไตย ไม่เข้าใจถึงสิทธิเสรีภาพ รวมถึงหน้าที่ของการเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย หลายครั้งที่ประชาชนถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่ออ้างความชอบธรรมทางการเมืองของนักการเมือง แม้ว่ากระแสความตื่นตัวในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีมากขึ้นแต่ยังไม่มีกลไกที่เป็นรูปธรรมในส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพกล่าวได้ว่า การถูกรวบอำนาจจากรัฐเป็นระยะเวลานาน ทำให้สังคมไทยไม่สามารถพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ การอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมภายใต้การทำตามอำนาจรัฐ ทำให้สังคมไทยมีแนวโน้มที่จะตัดสินปรากฏการณ์ทางสังคมด้วยความจริงที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยึดถือเพียงชุดเดียว โดยมองข้ามหรือไม่ให้ความสำคัญกับความจริงที่คนกลุ่มอื่นยึดถือ นำไปสู่การแบ่งสังคมออกเป็นพวกเราและพวกเขา การแบ่งแยกและการดูถูกผู้ที่แตกต่างกัน (ชเนศ วงศ์ยานนาวา, 2552) เช่น การดูถูกภาษาท้องถิ่น การมองว่าชาวเขาไม่ใช่คนไทย เป็นต้น ในกรณีของความแตกต่างทางศาสนา ศรัทธา วัลลิ โภคม (อ้างถึงใน [www.lek-prapai.org](http://www.lek-prapai.org)) ได้กล่าวว่า “คนไทยส่วนใหญ่คุ้นเคยกับศาสนาที่ตนนับถือเท่านั้น อย่างเช่นคนที่นับถือพุทธศาสนาก็มองอะไรเป็นพุทธไปหมด จนเอาค่านิยมของความเป็นพุทธไปตัดสินคนที่นับถือศาสนาอื่นในเรื่องดีหรือไม่ดี นอกจากนั้น ยังมองอะไรต่ออะไรทางศาสนาในลักษณะที่เป็นภาพนิ่งอีกด้วย คือ ถ้าอะไรผิดไปจากสิ่งที่เคยเชื่อเคยปฏิบัติแล้วเป็นอันผิดแผกไปหมด”

จากเหตุการณ์ข้างต้น รัฐได้นำแนวคิดของตะวันตกมาใช้ เพื่อช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง เรื่องการใช้อำนาจระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองเช่น วิธีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ซึ่งท้ายสุดก็ไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้กลายเป็นการส่งข้าราชการจากส่วนกลางไป ท้องถิ่นหรือเป็นการสร้างข้าราชการท้องถิ่นแบบใหม่ในรูปของ องค์การบริหารส่วนตำบล การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น(อบต.)โดยเนื้อหานั้นเป็นเรื่องดี ที่ทุกคนยอมรับ แต่เมื่อนำมา ปฏิบัติจริงกลับล้มเหลวเพราะตราบไคที่ระบบการบริหารจัดการยังผูกติดกับระบบ และระเบียบทาง ราชการมากเกินไป ความคล่องตัว ความโปร่งใสในสายตาประชาชนทั่วไปก็ยังมองว่าเจ้าหน้าที่ของ รัฐในแต่ละองค์กรยังเป็นเจ้านายอยู่ จะไปขัดผลประโยชน์เขาไม่ได้มิฉะนั้นจะเกิดผลร้ายกับ ตนเอง แนวทาง "ประชาสังคม" จึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้การเมืองและสังคมไทยเป็นสังคม แห่งอุดมคติที่มีความเป็นประชาธิปไตยเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยที่ประชาชนส่วนใหญ่นับ ถือศาสนาพุทธ ลักษณะประชาสังคมของไทยไม่ใช่เป็นแบบตะวันตก กล่าวคือ ประชาสังคมของ ตะวันตกเกิดขึ้นจากคนชั้นกลางที่ได้รับการยอมรับจากภาครัฐอยู่แล้ว และคิดสร้างประชาสังคมเพื่อ เป็นการกานอำนาจรัฐ ในขณะที่ประชาสังคมของประเทศไทย ก็เกิดขึ้นเพื่อเป็นการกานอำนาจรัฐ เช่นเดียวกันแต่กลุ่มคนนั้นส่วนใหญ่เป็นคนที่ถูกกีดกันทางสังคม หรือเป็นกลุ่มที่รัฐมองว่าจะต้อง กระทำให้หรืออีกนัยก็คือกลุ่มคนที่รัฐมองข้ามและไม่เห็นความสำคัญมากสักเท่าไร ดังนั้นประชา สังคมในไทยจึงเกิดขึ้นเพราะการไม่เห็นด้วยกับการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นแบบ ครอบงำ โดยที่คนส่วนใหญ่ในสังคมมีส่วนร่วมน้อยมาก การเล่นพรรคเล่นพวกและเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนตัวและกลุ่มเป็นใหญ่มากกว่าการเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและไม่มีการใช้ อำนาจจากประชาชนอย่างแท้จริง (ทิพยรัตน์ เลาหวิเชียร ,2553)

ตำบลห้วยยาบเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดลำพูน ซึ่งถือได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ หลากหลายที่สุดในภาคเหนือ ในรัชกาลที่ 5 คนของเมืองลำพูนถูกนับว่าเป็นพลเมืองชาวสยาม (พิมผกา ตันแก้ว, 2553) ตำบลห้วยยาบตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอบ้านธิ ห่างจากที่ว่าการอำเภอ เมือง จังหวัดลำพูน ประมาณ 25 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านธิ ประมาณ 8 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 50 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 31,250 ไร่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ ราบมีป่าไม้และภูเขาล้อมรอบ ตำบลห้วยยาบมีประชากรรวมทั้งสิ้น 8,062 คน ชาย 3,901 คน

หญิง 4,161 คน ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลเป็นชาวไทยของทั้งหมด มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,950 ครัวเรือน แบ่งการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน

การดำเนินชีวิต คนของในตำบลห้วยยาบ การตั้งถิ่นฐาน นิยมตั้งติดกับแม่น้ำ ส่วนบ้านคนของนั้น จะนิยมสร้างบ้านไม้ ใต้ถุนโล่ง หลังคาจะไม่มิกาแล แต่จะมีรูปนกยูง ซึ่งเป็นสัตว์สัญลักษณ์ที่คนของเคารพนับถือประดับอยู่แทน ศิลปะการฟ้อนรำบางอย่าง เช่น ฟ้อนของ ฟ้อนดาบ การทำกลองหลวง มีความเคารพและยึดถือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า รักความสงบ อาจารย์แสวง มาละแหม นักประวัติศาสตร์คนของ วิเคราะห์ว่าในอีกแง่มุมหนึ่งผู้คนในอำเภอบ้านธิ ยังมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานโดยการอ้างอิงถึงตำนานทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นความเชื่อได้หลอมรวมเอาคนในชุมชนให้เกิดความรักใคร่และปรองดองกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และทั้งหมดนี้ก็กลายเป็นเอกลักษณ์ของนิสัยใจคอของคนของด้วยตัวเอง แต่สิ่งหนึ่งที่สังเกตได้ชัด คือลักษณะนิสัยของคนของมักจะอ่อนหวาน พูดจาไพเราะ แม้กระทั่งคำพูดคำทอคนอื่นก็ยังเป็นภาษาที่สุภาพตามสำเนียงของคนของ นอกจากนั้นยัง ใจเย็น ทำงานช้า ค่อยเป็นค่อยไป ด้านสภาพสังคมในหมู่บ้านยังเป็นความสัมพันธ์กันในลักษณะเครือญาติอย่างใกล้ชิด หรือนับถือผีเดียวกัน (แสวง มาละแหม,2544) ด้านทิศเหนือของหมู่บ้านจะมีหอผีตั้งอยู่ประมาณเดือนเมษายนของทุก ๆ ปี จะมีการเช่นสรวงเลี้ยงผีเมืองของ ด้วยเนื้อควายดำสดพร้อมกับเครื่องเช่นอื่น ๆ โดยมีผู้คนมาร่วมเป็นจำนวนมาก มีขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนของ นับเป็นชาติพันธุ์ บรรพบุรุษคนลำพูน ที่รักษารากเหง้าของตนเองได้นานกว่า 200 ปี (แสวง มาละแหม,2544) ในสังคมของคนของ ชายหญิงเมื่อเข้าพิธีแต่งงานแล้วฝ่ายชายต้องมาทำพิธีเช่นไหว้ผีประจำตระกูลของฝ่ายหญิงก่อนที่จะอยู่กินกันฉันสามีภรรยา ปัจจุบันพิธีกรรมดังกล่าวได้ค่อย ๆ ยกเลิกไปและมีปรากฏให้เห็นน้อยมาก สังคมคนของเป็นสังคมแบบเกษตรกรรม ภายใต้วัฒนธรรมแห่งความเชื่อด้านพระพุทธศาสนา และยังมีการนำเอาความเชื่อด้านศาสนา ดังกล่าวมาผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมของท้องถิ่นนั้นคือคติความเชื่อเรื่องผี เข้าไว้ด้วยกันอย่างลงตัว และได้ยึดขนบธรรมเนียมนั้นมาแต่โบราณตามความเชื่อของตนเอง ปฏิทินชุมชนจะเป็นการรวบรวมการประกอบกิจกรรมของคนในชุมชนในเชิงวัฒนธรรม ประเพณี และพระพุทธศาสนา (วิเชียร ปัญญาใหญ่,2551) ความศรัทธาในศาสนาถือว่าเป็นสิ่งสูงสุดของคนของ คนของชอบการทำบุญทำกุศล แต่ละปีจะให้ลูกหลานมาบวชเณรเป็นจำนวนมาก เนื่องจากต้องการให้ลูกหลาน

ศึกษาธรรมและเรียนหนังสือทั้งตัวเมืองและหนังสือไทย จึงทำให้พระเณรแต่ละวัดมีเป็นจำนวนมาก ความเชื่อและความศรัทธาของผู้คนในตำบลห้วยยาบนอกจากความศักดิ์สิทธิ์ของธาตุคอยน้อย พระธาตุคอยงั้มและไม้สลีคำแล้ว ในเรื่องของจารีตประเพณี พิธีกรรม และมีศาสนาเป็นเครื่องค้ำจุน ความศรัทธาและความเชื่อในเรื่องผี ผีบ้าน ผีบรรพบุรุษ (ผีหม่อนเมือง ท้าวพระยาม) ซึ่งเป็นจารีตของชุมชนที่ทุกคนรอบรู้ยังให้ความสำคัญต่อเนื่องอย่างเคร่งครัด ประเพณีการเลี้ยงผีหม่อนเมืองจะเลี้ยงกันเป็นประจำทุกปี คนไทยของเรียกว่ากรรมเมือง 3 วันคนของจะถือศีล ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่เดินทางออกนอกบ้านหรือว่าไปค้าไปขายที่ไหน ทุกหมู่บ้านในตำบลห้วยยาบจะยึดถือและปฏิบัติ

สำหรับคนของแล้วมีวิธีการคิดเกี่ยวกับความเจ็บป่วยและวิธีการบำบัดความเจ็บไข้ได้ป่วยที่ดำรงอยู่เป็นส่วนหนึ่งของระบบวัฒนธรรมชุมชน การตีความหรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเจ็บป่วยและวิธีการบำบัดแบบพื้นบ้าน จึงมีความเชื่อมโยงเกี่ยวพันของภูมิปัญญาท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับปัจเจก ระดับครอบครัว และระดับชุมชน ซึ่งเป็นความเกี่ยวพันระหว่างคนกับคนของคนของที่นำไปสู่การจัดระเบียบ และความสัมพันธ์ทางสังคม ความเกี่ยวพันกับธรรมชาติที่ตนเองได้พึ่งพาในการยังชีพทั้งอาหาร ยารักษาโรค และการใช้สอยต่างๆ และความเกี่ยวพันของสิ่งเหนือธรรมชาติที่อยู่บนวิคิดของความเชื่อ ความศรัทธาที่มนุษย์เองไม่สามารถควบคุม แต่หากมีการต่อรองเพื่อลดความรุนแรงให้บรรเทาเบาบางลง เช่นความเชื่อเรื่องผี เรื่องกรรม เรื่องขวัญ ฯลฯ เป็นต้น ความเชื่อ ความศรัทธาดังกล่าว แสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรมผ่านทางพิธีกรรมที่เป็นสัญลักษณ์ของความสัมพันธ์และนำไปสู่การจัดระเบียบทางสังคมของชุมชนเพื่อให้เกิดความสมดุล (พระครูเวฬุวนพิทักษ์, 2545)

**องค์ความรู้และภูมิปัญญาของชุมชน** คนของมีความโดดเด่นในเรื่องขององค์ความรู้ภูมิปัญญา สามารถดำรงอยู่และปรับตัวท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย มีภาษาพูดภาษาเขียน วรรณกรรม ตัวอักษร ศิลปกรรม โบสถ์ วิหารบ้านเรือนที่คงเอกลักษณ์และเป็นตัวของตัวเองอย่างโดดเด่น (<http://www.ruamrsa.com>)

**คุณธรรมจริยธรรมสังคมคนของในตำบลห้วยยาบ** คนของถือว่าคุณพระเจ้าพระธรรม คุณครูบาพระสงฆ์ ยึดเป็นแบบอย่างที่ดีงาม เป็นผู้สืบทอดศาสนารวมถึงประเพณีที่เป็นจารีตปฏิบัติสืบต่อกันมา การปลูกฝังคุณธรรมเหล่านี้นอกจากจะถูกรับมาโดยตรงจากพ่อแม่ ผู้เฒ่าผู้



แก่ และคุณธรรมและเป็นจารีตของคนไทยของการให้ลูกหลานได้บวชเป็นพระภิกษุสามเณร “ตำบลห้วยยาบจึงมีทั้งน้อยและขนานหรือหนาน อยู่เต็มบ้านเมือง หาน้อยคนมากที่ไม่ได้ผ่านการเป็นพระเณร “คนดิบสาวเมืองของบ่อมีไฟไคได้เอามาเป็นไฟ มันอุ๊บฐู่เลื่อง” (คนที่ยังไม่ได้บวชสาวเมืองของไม่มีไครออยากเอามาเป็นสามี) พุดไม่รู้เรื่อง” (<http://www.ruamrsa.com>)

วิถีคนของสะท้อนออกมาจากการปฏิบัติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ผู้คนในตำบลห้วยยาบจะแบ่งภาระหน้าที่ซึ่งกันและกัน ระหว่างสามีภรรยา ระหว่างลูกชายลูกหญิง ผู้สูงอายุ ผู้อาวุโส พระสงฆ์เช่นวิถีชีวิตในเรื่องของการทอดผ้าของเรียกว่า การดำหูก ปั่นฝ้าย มีเกือบทุกหลังคาเรือนทุกหมู่บ้าน จะมีการทอดผ้าด้วยลวดลายของคนของ เป็นหน้าที่ของภรรยาที่ต้องสืบให้กับลูกหญิง สืบทอดกันมานาน การทำมาหากินจะอยู่กันอย่างเรียบง่ายและอยู่กันตามธรรมชาติ การหาบพิน (หาไหล) หาผัก หาหน่อไม้ หาปลา ปลุกผักพืชผักสวนครัว (ครัวสวน) แบ่งบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนในครอบครัว บทบาทในสังคมที่เป็นบทบาทที่สูงขึ้นมา เป็นเรื่องของแก่นาย และผู้เฒ่าผู้แก่ ล่ามบ้านล่ามวัดที่ต้องบอกกล่าว ที่ต้องคอยดูแลเรื่องราวในชุมชนและสังคม ล่ามจะทำหน้าที่บอกกล่าวข่าวสารในเรื่องที่สำคัญ เกิดแก่เจ็บตาย การกินก้านตาน หรือเรื่องของบ้านเมือง ทุกคนจะทำตามภาระหน้าที่ของตน หากว่ามีการตายคนเฒ่าคนแก่ก็จะไปเรื่องการทำบุญ เรื่องวัด ทำปราสาทไม้ง่าย ๆ (เมื่อก่อนไม่มี) ช่วยหาวัสดุที่หาได้เอามาช่วยกันทำตกแต่ง คนหนุ่มสาวก็แบ่งหน้าที่กันเองดักน้ำดำข้าว ข้าวของก็จะหามาช่วยกัน เงินทองข้าวของ ทุกคนต้องมา ข้าวสารก็จะแบ่งกันไปนึ่งที่บ้านแล้วเอามารวมกัน หลังเลี้ยงกันในหมู่บ้านหา ช่วยกันตามมีตามเกิด

ในปัจจุบันสังคมคนของในตำบลห้วยยาบ ก็เช่นเดียวกันกับสังคมของคนกลุ่มอื่น ๆ ในล้านนา ได้ถูกคุกคลืนเข้ากับวัฒนธรรมส่วนกลางมากขึ้น ในด้านการปกครองรัฐบาลกลางได้เข้ามามีบทบาทและกำกับต่อท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นโดยลำดับ สำหรับสำนึกของคนของนั้น เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน ซึ่งมีลักษณะ และสาเหตุที่หลากหลายซับซ้อนตามกระแสทางสังคมทางโครงสร้างในปัจจุบัน ที่เป็นระบบรวมศูนย์อำนาจท้องถิ่นจะถูกครอบงำจากส่วนกลาง โดยเหตุนี้คนของจึงไม่ได้แยกสำนึกของตนเองแตกต่างจากคนไทยในที่อื่น ๆ แต่มีผู้คนหลายกลุ่มในเมืองลำพูนได้เริ่มหันมาพูดและสร้างสำนึกที่หลากหลายในรูปแบบของความเป็น “คนของ” ในกระแสการให้ความสำคัญต่อท้องถิ่นในด้านวัฒนธรรม และภูมิหลังทางประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ สังคมของคนของในตำบลห้วยยาบ จึงมีการพัฒนาจากการอยู่ร่วมกันของคนกลุ่มต่าง ๆ และมี

การผสมผสานกัน ที่มีคนของเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของสังคม เพื่อรักษาอัตลักษณ์บนความแปรเปลี่ยนของกระแสสังคมโดยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้เป็นชุมชนประชาสังคมเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น ซึ่งตำบลห้วยยาบได้รับคัดเลือกให้เป็นตำบลนำร่องในการทำแผนชุมชนระดับตำบลโดยการส่งเสริมของเครือข่ายแผนชุมชน 4 ภาค โดยเน้นยุทธศาสตร์ภาคประชาสังคมเข้มแข็ง บูรณาการกับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของคนของซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น เพื่อเป็นการปูพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยต่อไป

การที่จะพัฒนาประชาธิปไตยของไทยนั้น เราจะต้องยอมรับความเป็นพหุสังคมเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในสังคมสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไม่เลือกปฏิบัติ ทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น แม้จะเป็นความคิดเห็นที่แตกต่างกันแต่ทุกฝ่ายต้องยอมรับและเคารพในความแตกต่างดังกล่าว การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองสามารถเกิดขึ้นได้จากการยอมรับความแตกต่างทางความคิดของกันและกัน ตามนัยนี้ พหุสังคมเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาสังคมประชาธิปไตย ในการแก้ปัญหาคความขัดแย้งรวมทั้งการสร้างสังคมแห่งความสงบสุขจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจและการยอมรับในความแตกต่างของกลุ่มต่างๆ ในสังคมตามแนวคิดเสรีนิยม เพื่อให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตและรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มเอาไว้ โดยเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถเปิดพื้นที่บนความเป็นเอกภาพในความหลากหลาย (Unity in Diversities) ซึ่งหมายความว่า ภายในสังคมใหญ่หรือที่เรียกว่า “ประเทศ” นั้น แม้ว่าจะประกอบไปด้วยชนกลุ่มเล็กกลุ่มน้อยจำนวนมากมาย แม้คนทุกคนมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างด้านความคิด เชื้อชาติ ลัทธิศาสนาของศาสนา ความเชื่อ ฐานะ อายุ วัฒนธรรม ประเพณี เพศ อาชีพ และชนชั้น ก็สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข มีอิสระในการดำเนินชีวิตตามวิถีทางของตนเอง (ไชยอนันต์ จันทกณานุรักษ์, 2552)

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองมีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมืองจะทำให้ประชาชนแต่ละกลุ่มได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยมีการยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายของแต่ละกลุ่ม ทำให้ภาวะดุลยภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อันจะก่อให้เกิดสังคมบูรณาการ ไปสู่การเป็น “ประชาสังคม” เป็นการพัฒนาไปสู่ความเป็น “ชุมชนเข้มแข็ง” การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

อาศัยอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่าง ๆ เช่นมิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ มิติทางด้านสังคม และมิติทางด้านวัฒนธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนจึงมีความสำคัญมากขึ้นภายในกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และแนวคิดการพัฒนาประเทศ และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ชุมชนจำเป็นต้องมีความรู้เท่าทัน มีภูมิคุ้มกันมีอำนาจต่อรอง สามารถปรับตัว และมีวิธีแก้ปัญหาของชุมชนเอง ในขณะที่การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบมากขึ้น ชุมชนที่เข้มแข็งจะส่งเสริมให้การพัฒนาท้องถิ่นก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว สามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้ทันเวลา สามารถบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้กำหนดแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศไว้ (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ดังนี้

#### 1. แนวทางการพัฒนา

1.1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ควรมีมาตรการเชิงรุกที่มีพลังในการป้องกันและปกป้องชุมชน

1.2 การสร้างการเรียนรู้ในชุมชน ต้องเปิดกว้างให้ชุมชนกำหนดรูปแบบของชุมชนเองได้เพราะแต่ละชุมชนมีประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี แตกต่างกัน

1.3 การเสริมสร้างศักยภาพของคนในชุมชน ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทุกประเภท โดยสนับสนุนชุมชนให้สามารถพัฒนาตนเองได้

1.4 การใช้พลังชุมชนในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ควรพิจารณาถึงสาเหตุและแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม

1.5 การสร้างสังคมเป็นสุข

1.6 กระบวนการพัฒนาท้องถิ่นและการเสริมสร้างสุขภาวะชุมชน จะต้องใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งประสานบูรณาการกันทุกระดับ

1.7 พัฒนาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนและตัวชี้วัดสังคมเป็นสุข เพื่อใช้เป็น



เกณฑ์ความสำเร็จที่ชัดเจนและผลักดันให้มีการอ้างอิง เพื่อเป็นกรอบให้เกิดการเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติ

2. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชุมชนเข้มแข็ง ต้องให้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง และมีเครื่องมือ/กลไกการบริหารยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งกำหนดบทบาทภารกิจของแต่ละภาคส่วนให้ชัดเจน

3. บทบาทภาคี ควรกำหนดบทบาทหลักที่ชัดเจนระหว่างภาครัฐท้องถิ่น และภาคีพัฒนาต่าง ๆ เพื่อเสริมหนุนซึ่งกันและกันให้เกิดพลังในการขับเคลื่อน โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชน คือ

3.1 การจัดองค์กรและบริหารจัดการ คือ มีการจัดองค์กรและการแบ่งหน้าที่ การบริหารจัดการทรัพยากรและกระบวนการแผน การประสานความร่วมมือ

3.2 อุดมการณ์และวิสัยทัศน์ร่วม ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมมุ่งสู่คุณภาพชีวิตที่ดี “ค่านิยมสุขภาพดี” เชื่อในศักยภาพของคนในชุมชน มีสำนึกความเป็นชุมชน และรู้จักแบ่งปัน ทุนทางวัฒนธรรม สามารถเชื่อมคนในชุมชนได้

3.3 ทุน ได้แก่ การมีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและสำนึกเพื่อส่วนร่วม เงิน วัสดุ อุปกรณ์สถานที่ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ทรัพยากรธรรมชาติ

3.4 มีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง

3.5 มีเครือข่ายความร่วมมือ

3.6 การยอมรับจากสังคมภายนอก

3.7 สิทธิและอำนาจต่อรองทางการเมือง

ชุมชนเข้มแข็งจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนในการผลักดันให้พัฒนาไปสู่ “ภาวะการเมืองภาคประชาชน” หรือ “การเมืองของพลเมือง” และเป็นการพัฒนาการเมืองแบบยั่งยืนที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริง เป็นไปตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” (ปริญญาเทวานฤมิตรกุล, 2541: 51-81)

ดังที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นว่าคนที่คนของมีวัฒนธรรมที่น่าสนใจและชุมชนอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข อันเนื่องมาจากชุมชนมีความสามัคคีกัน ร่วมกันแก้ปัญหา มีการเรียนรู้ มีการจัดการตนเอง และมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น โดยใช้หลักประชาธิปไตยที่เกิดจากวัฒนธรรมภูมิปัญญาของท้องถิ่นตนเองมาผสมผสานกันอย่างลงตัว ด้วยปรากฏการณ์นี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายไทยเกี่ยวกับการพัฒนา

ประชาธิปไตยในตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย ภาษาศาสนาและการเมืองการปกครอง ว่ามีส่วนส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่นอย่างไร

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายยอง ที่มีผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น

1. เพื่อศึกษาวิถีวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายยอง ในตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ที่มีผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งของคนไทยเชื้อสายยองในตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการประชาธิปไตยในท้องถิ่น

## 1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงวัฒนธรรมของคนของ อันประกอบไปด้วย ระบบเครือข่าย ศาสนา ภาษา การเมืองการปกครอง มีผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น
2. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งประชาชนจะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพความเป็นชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น
3. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างความเข้มแข็งของประชาสังคม ที่ยึดหลักการพึ่งพาตนเองด้วยการคำนึงถึงศักยภาพทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

## 1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้จะศึกษาจากลักษณะโครงสร้างสังคมที่ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย ระบบครอบครัวและเครือข่าย ระบบศาสนาและความเชื่อ ภาษาและวรรณกรรม ระบบการศึกษา การเมืองการปกครอง ของคนไทยเชื้อสายยอง ตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ที่มีความสัมพันธ์ในการสร้างความเข้มแข็งชุมชนก่อให้เกิดการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น

### 1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

**วิถีวัฒนธรรม** หมายถึง วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นแบบแผนพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของคนไทยเชื้อสายไทยอง ในตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน สืบไปได้จากโครงสร้างทางสังคม เช่นระบบครอบครัวและเครือญาติ ระบบศาสนาและความเชื่อ ภาษา และการเมืองการปกครอง ซึ่งมีลักษณะ รู้แพ้รู้ชนะรู้รัก ให้เกียรติผู้อื่น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ขอมรับเรื่องความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพในท้องถิ่น

**การพัฒนาประชาธิปไตย** หมายถึง กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชน โดยผ่านวิถีวัฒนธรรมเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การเคารพสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีตลอดจนการเสริมสร้างประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) เกี่ยวกับหลักการสำคัญของประชาธิปไตย ซึ่งพัฒนาไปสู่ความรู้สึกศรัทธาเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย(Affective)

**คนไทยเชื้อสายยอง** หมายถึง กลุ่มที่แสดงออกถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์คนของประเมีนได้จากแหล่งที่อยู่อาศัย มีภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีถิ่นอาศัยในเขตตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

**พหุสังคม** หมายถึง สังคมที่ประกอบไปด้วยความหลากหลายของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน ในสังคมประกอบไปด้วยความแตกต่างทางชนชั้นวิชาชีพ ความคิด อุดมคติ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม

**พหุวัฒนธรรม** หมายถึง การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และประวัติศาสตร์โดยใช้โครงสร้างของสังคมซึ่งประกอบด้วย กลุ่มชน(Ethnicity) เชื้อชาติ(Race) สถานะของครอบครัว(Socioeconomic Status) เพศ(Gender) ความสามารถพิเศษ(Exceptionalities) ภาษา(Language) ศาสนา(Religion) บทบาททางเพศ(Sexual Orientation) และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์(Geographical Area) รวมถึง มิติวิถีชีวิต มรดกทางสังคม หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น